

Mandaternes logik og paradigmeskiftet

Skrevet af: **Bent Gravesen** | Offentliggjort: 03. september 2018

Denne artikel handler om, at det ikke er helt så umuligt og udsigtsløst at prøve at stoppe Socialdemokratiets tiltagende følgagtighed over for Dansk Folkeparti i udlændinge- og integrationspolitikken, som mange for øjeblikket går rundt og fortæller hinanden og sig selv. Det er med andre ord ikke en artikel for de læsere, der for længst har opgivet ethvert håb om at presse Socialdemokratiet. Medmindre de da har lyst til at læse, hvordan der måske alligevel kan tændes et lille lys i mørket. I hvert fald vil der i det følgende blive argumenteret for, at der (endnu) er rimeligt gode muligheder for at stoppe Socialdemokratiets tiltagende følgagtighed over for Dansk Folkeparti i udlændinge- og (ikke mindst) integrationspolitikken.

Socialdemokratiet er i den seneste tid blevet beskyldt for at følge i hælene på Dansk Folkepartis krav om et såkaldt paradigmeskift i udlændingepolitikken. Argumentet er, at Socialdemokratiet med få, små og nølende reservationer har stillet sig positiv over for en række af de forslag, som regeringen ved sidste års finanslovsforhandlinger tilbød DF, og som der nu igen skal forhandles om efter krav fra Dansk Folkeparti. Umiddelbart ser det unægtelig ud som et socialdemokratisk knæfald for DF's krav om et såkaldt paradigmeskift i udlændinge- og integrationspolitikken. Men ved nærmere eftersyn er det noget mere broget.

Det er et faktum, at DF kræver en genoptagelse af forhandlingerne om et såkaldt paradigmeskift i forbindelse med dette års finanslovsforhandlinger. Det er ligeledes et faktum, at Socialdemokratiet formeligt tigger om at komme med til disse forhandlinger. Med til tiggeriet hører logisk nok, at Socialdemokratiet åbent tilkendegiver, at partiet gerne vil være med til at diskutere et udlændingepolitisk paradigmeskift. Men indtil videre har Socialdemokratiet kun inviteret sig selv med til forhandlinger om den version af paradigmeskiftet, som regeringen allerede sidste år tilbød Dansk Folkeparti. Sådan må det nødvendigvis være, hvis man som Socialdemokratiet gerne vil sidde med ved forhandlingsbordet. Man beder ikke om at få en invitation til forhandlinger uden samtidig at tilkendegive, at man har tænkt sig at møde op i en passende politisk dresscode.

Spørgsmålet er imidlertid, om det er rigtigt at tolke dette som socialdemokratisk følgagtighed over for DF's paradigme-dagsorden. Hvis der hermed forstås, at Socialdemokratiet erklærer sig parat til at gå ind på DF's dagsorden, så er svaret et ja. Socialdemokratiet ønsker at kunne blande sig i efterårets udlændingepolitiske forhandlinger i blå lejr. Det er der hverken noget mærkeligt eller nyt i. Det er en nærmest uundgåelig følge af, at Socialdemokratiet i snart lang tid har insistet på, at dansk udlændingepolitik skal føres efter det, Mette Frederiksen igen og igen kalder 'mandaternes logik'. Socialdemokratiet ønsker at føre udlændingepolitik sammen med DF og Venstre. Så når DF og venstre diskuterer udlændingepolitik, vil man gerne være med og gøre de socialdemokratiske synspunkter gældende. Socialdemokratiets åbning mod *regeringens* bud på et paradigmeskift er en logisk følge af den udlændingepolitiske strategi, som Socialdemokratiet har fulgt i længere tid og har tænkt sig fortsat at følge under en eventuel S-regering.

I den socialdemokratiske tolkning betyder 'mandaternes logik' nemlig noget helt bestemt. Når et markant flertal i både befolkningen og Folketinget står bag den nuværende stramme udlændingepolitik, så ønsker Socialdemokratiet, at fremtidens udlændingepolitik skal bygge videre på denne politik. Derfor vil en socialdemokratisk regering føre udlændingepolitik sammen med de

partier, der går ind for denne politik. Og derfor skal det politiske mindretal i befolkningen og på Christiansborg om nødvendigt holdes uden for indflydelse.

En følge af mandaternes logik

Følger man denne tolkning af 'mandaternes logik', betyder det, at Socialdemokratiet må forpligte sig til efter et valg at videreføre den politik, der måtte komme ud af efterårets forhandlinger mellem Venstre og DF. Det gælder vel at mærke uanset, om Socialdemokratiet har siddet med ved forhandlingsbordet eller ej. Derfor er spørgsmålet ikke, om en S-regering skal videreføre det, der måtte blive aftalt her i efteråret, men ene og alene, om Socialdemokratiet kan få indflydelse undervejs.

Dette forklarer, hvorfor Socialdemokratiet - uanset hvad folketingsgruppen måtte mene om DF's krav - gør sig ihærdige anstrengelser for at komme med i forhandlingerne - selv om udsigterne er mindre end små. Logikken er enkel: Hellere forsøge at præge en politik, man ud fra partiets forståelse af 'mandaternes logik' alligevel vil være nødt til at tilslutte sig efter et valg under en eventuel socialdemokratisk regering.

Men dette betyder ikke nødvendigvis, at Socialdemokratiet nu politisk er fulgt i hælene på eller direkte har tilsluttet sig Dansk Folkepartis såkaldte paradigmeskift. Hertil er der endnu et stykke. Bl.a. fordi Socialdemokratiet har gode grunde til at regne med, at Venstre langt fra vil gå hele vejen i det paradigmeskifte, som DF ønsker sig. Lars Løkke Rasmussens Venstre (men ikke nødvendigvis Inger Støjberg) er en socialdemokratisk livline i efterårets udlændingeforhandlinger, og derfor er der i det mindste gode taktiske grunde til at støtte livlinen politisk - selv om man givetvis ikke bliver inviteret med til forhandlingerne.

Der behøver således ikke at være tale om total socialdemokratisk følgagtighed over for DF, som mange fornemmer og frygter, og som ikke mindst Enhedslisten og de radikale italesætter. Den radikale udlændingeordfører Sofie Carsten Nielsen har derfor kun ret i første del af sin kritik af den socialdemokratiske følgagtighed over for DF: "For der må jo fortsat ikke kunne sættes et papir mellem Dansk Folkeparti, Socialdemokratiet og Venstre. Det er på en eller anden måde ét fedt". Ja ambitionen er maksimal enighed mellem Dansk Folkeparti, Socialdemokratiet og Venstre op til og efter næste valg. Men nej, det er endnu ikke på forhånd et fedt, dikteret af DF. Socialdemokratiet satser og håber på, at Venstre sætter en grænse for DF's paradigmeskift.

Der er således ikke nødvendigvis tale om total socialdemokratisk følgagtighed over for DF. Skæbnens ironi er tilmed, at netop dem, der hos de radikale og Enhedslisten skælder Socialdemokratiet ud for den totale følgagtighed, dermed selv er med til at skubbe Socialdemokratiet i den retning. Selv om de to partier sammen med SF har en række åbenlyse muligheder for i det mindste at begrænse den socialdemokratiske følgagtighed.

For øjeblikket synes både de radikale og Enhedslisten på hver deres måde at mene, at mulighederne for at stoppe eller i det mindste begrænse den socialdemokratiske følgagtighed er ligefrem proportional med, hvor hårde og ultimative de to partier er i hver deres krav til socialdemokraterne. Men sådan er det ikke. De mest ultimative trusler er ikke nødvendigvis den skarpeste kniv i skuffen.

Det hænger sammen med to ting: den socialdemokratiske forståelse af 'mandaternes logik' og Dansk Folkepartis forståelse af, hvad 'paradigmeskiftet' i udlændingepolitikken går ud på. Lad os starte med det sidste.

DF's paradigmeskift

DF har selv fra starten omhyggeligt defineret, hvad partier forstår ved sit krav om paradigmeskift. For det første ønsker DF et paradigmeskift for alle flygtninge, også for de flygtninge, der er individuelt forfulgte, som ikke rigtigt omtales i regeringens forslag fra sidste år. Paradigmeskiftet skal tilmed, hvis det står til DF både gælde dem, der har midlertidigt asyl i Danmark (typisk 5 år ad gangen), og dem, der har opfyldt de meget restriktive krav for at få permanent opholdstilladelse. DF's krav om paradigmeskift gælder med andre ord alle dem, som den nuværende lovgivning beskytter, så længe de har behov for beskyttelse, men som ifølge de nuværende regler skal sendes hjem, når forholdene i hjemlandet tillader det.

DF's krav om paradigmeskift gælder således ikke blot dem, der omtales i de forslag, som Socialdemokratiet nu har erklæret sig åben over for, nemlig alle dem, der har midlertidig opholdstilladelse, fordi de er flygtet fra et land i krig, og som vi har besluttet at sende hjem, hvis forholdene i hjemlandet tillader det. DF's krav om paradigmeskift handler ikke blot om f.eks. de somaliske flygtninge, vi sender hjem for øjeblikket, eller de syriske flygtninge, der ifølge gældende lovgivning skal sendes hjem, hvis forholdene i Syrien på et tidspunkt skulle tillade det. Paradigmeskiftet gælder også de flygtninge, der er individuelt forfulgt. Dvs. dem, der har fået midlertidigt ophold i Danmark, men som vil skulle sendes hjem, hvis forholdene i hjemlandet ændrer sig, så der ikke længere kan forventes individuel forfølgelse.

Med denne meget brede målgruppe for paradigmeskiftet er det klart, hvad paradigmeskiftet *ikke* handler om. Det handler ikke om, at personer med midlertidig opholdstilladelse skal hjemsendes, hvis forholdene i hjemlandet tillader det. Dét paradigmeskift *er* sket for flere år siden, og regeringens tilbud til DF sidste år handlede en og alene om forskellige opstramninger af dette hjemsendelsesparadigme.

DF's krav om paradigmeskift er et andet og anderledes radikalt end et rent hjemsendelsesparadigme. Det er grundlæggende et anti-integrationsparadigme for alle dem, der endnu ikke kan hjemsendes. Det er et krav om et skift fra integration, skole og arbejde til tålt opbevaring for alle flygtninge, der har midlertidig opholdstilladelse.

Et sådant skifte hverken ville eller kunne Venstre levere sidste år. Derfor forsøgte Lars Løkke Rasmussen i december at omdefinere DF's paradigmeskift til et spørgsmål om mere hårdhændede og intensive hjemsendelser i håb om, at det ville kunne give Kristian Thulesen Dahl et figenblad til at indgå en udlændingeaftale som betaling for et ja til regeringens skattereform. Men den bed Kristian Thulesen Dahl absolut ikke på. Hans paradigmeskift var andet og langt mere. Derfor satte DF sidste år en stopper for forhandlingerne og insisterede i stedet på en ren finanslovsaftale uden skattelettelse og paradigmeskift. DF opgav ikke kravet, men ventede på bedre tid.

Et nøjsomt DF

Når DF nu kræver forhandlingerne genoptaget som led i dette års finanslovsforhandlinger, sker det med et radikalt andet bagtæppe. Med et langt mere nøjsomt DF. Når DF denne gang er blevet væsentlig mere nøjsom, skyldes det vel at mærke ikke, at DF ikke fortsat ønsker det radikale paradigmeskift. Men derimod at tiden ikke er til det her i efteråret. For et år siden stod DF med en særlig mulighed for at presse regeringen. DF sad dengang med nøglen til at hjælpe en dybt splittet regering med skattelettelse.

For et år siden havde regeringen brug for succes med skattelettelse for at sikre sammenholdet frem mod et valg. I dag er det helt vendt. I dag har regeringen helt modsat brug for selv at aflyse alle planer om væsentlige skattelettelse - for at sikre sammenholdet i blå lejr. LA's kampagnemærkesag om sænkning eller fjernelse af arveafgiften er derfor gemt helt væk, allerede inden de officielle forhandlinger går i gang.

I år har Lars Løkke Rasmussen grundigt belært af sidste års tumult lagt en helt anden strategi. Nu

skal den blå lejr vise vælgerne, at de modsat det tiltagende skænderi mellem oppositionspartier kan lave populær politik. Det er der gode muligheder for at gøre på de områder, hvor der er nogenlunde fælles fodslag mellem Venstre og DF: finanslovspenge til sundhed og pensionisterne kombineret med en række udlændingestramninger. Derfor er regeringens finanslovsforslag - efter aftale med Kristian Thulesen Dahl - et oplæg til et relativt moderat efterår, hvor regeringens indrømmelser til DF sidste år naturligt vil komme på bordet, men hvor DF's krav om et langt mere vidtgående paradigmebrud næppe gør det.

Socialdemokratiet vil tilslutte sig

At det forholder sig sådan ved Socialdemokratiets ledelse udmærket. Derfor behøver Socialdemokratiet foreløbig ikke at tage direkte stilling til DF's krav om et paradigmeskift i udlændinge- og integrationspolitikken, men kan nøjes med imødekommenhed over for regeringens begrænsede tilbud til DF og et politisk ønske om at være med i forhandlingerne. Socialdemokratiet ved udmærket godt, at en aftale her i efteråret næppe vil gå meget længere end det, DF fik tilbudt for et år siden. Derfor er en egentlig socialdemokratisk tilslutning til DF's paradigme heller ikke for alvor på dagsordenen. Endnu.

Det, der er på dagsordenen, er, at Socialdemokratiet allerede inden et kommende valg under alle omstændigheder vil være tvunget til at tilslutte sig det, der kommer ud af forhandlingerne mellem regeringen og DF -og erklære, at det bliver der ikke lavet om på efter et valg, uanset hvor meget de radikale og venstrefløjen end måtte kræve det.

Den vej kan og vil Socialdemokratiet gerne gå. Blandt de socialdemokratiske ledere og rådgivere er et noget nær ubrydeligt spin-dogme, at kan man ikke (helt) få det, man ønsker, skal man så tidligt som muligt kaste sin kærlighed over det, man så kan få. Det er den mission, vi for øjeblikket ser Mattias Tesfaye sendt ud på. Den socialdemokratiske tilslutning til den kommende udlændinge- og integrationspolitiske aftale mellem regeringen og DF bliver politisk forberedt. Den socialdemokratiske tilslutning til DF's kommende aftale med Løkke-regeringen skal ud til vælgerne længe inden aftalen er indgået. Socialdemokratiets tilslutning til aftalen i den kommende valgkamp skal forberedes. Det kan meget vel blive et aktuelt kerneeksempel på, at Mette Frederiksen mener 'mandaternes logik' dybt alvorligt - og på, at hun har tænkt sig at sætte Folketingets mindretal og opposition i udlændingepolitikken - dvs. hendes eget parlamentariske grundlag - helt uden for indflydelse på dette område.

Dermed vil Socialdemokratiet efter al sandsynlighed komme til at bryde med de sidste mange års politiske formel for samarbejde om udlændinge- og integrationspolitikken. I forhold til de radikale vil Socialdemokratiet modsat tidligere være så tro mod DF og Venstre, at man vil afvise selv mindre justeringer ('lempelser') af selve udlændingepolitikken under en S-regering. Det var på mange måder kernen i den socialdemokratiske afvisning af muligheden for en SR-regering efter valget. Nu bliver det så gentaget med utvetydige blokbogstaver i forbindelse med de radikales anklager mod Socialdemokratiet for at tilslutte sig DFs paradigmeskift.

DF's paradigme udfordrer Socialdemokratiet

I forhold til venstrefløjen har Socialdemokratiet tidligere bl. a. begrundet i det nuværende integrationsparadigme været åben over for, at hvis de lod Socialdemokratiet føre selve udlændingepolitikken med DF og Venstre, så kunne de i samarbejde med Socialdemokratiet sikre 'en endnu bedre integrationsindsats og en væsentlig større indsats til bistand for det overvejende flertal af verdens flygtninge, der befinder sig i nærområderne til konflikterne', som Mogens Lykketoft så sent som den 1. september skrev det i et indlæg i Politiken. Men hvis DF insisterer på at gøre op med integrationspolitikken som en afgørende del af et paradigmeskift i selve udlændingepolitikken ud fra en påstand om, at vellykket integration er kilden til for mange

flygtninge og for få hjemsendte, vil det hurtigt blive et kæmpeproblem for Socialdemokratiet at fastholde sin hidtidige integrationspolitik og ikke mindst at give de radikale og venstrefløjens indflydelse her.

Problemet er der allerede i mindre skala med regeringens forslag til indrømmelser til DF. DF forlanger bl. a. et opgør med den såkaldte integrationsgrunduddannelse (IGU), som Lars Løkke Rasmussen aftalte ved trepartsforhandlinger med arbejdsmarkedets parter, og som allerede her til efteråret skal op til fornyede trepartsdrøftelser. Netop IGU er da også et af de punkter, hvor Socialdemokratiet har erklæret sig uenig med DF.

Der tegner sig således et klart politisk dilemma for Socialdemokratiet. Hvor langt skal partiet lade DF definere rækkevidden af 'mandaternes logik' på ikke blot udlændinge- men i stadigt stigende grad nu også på integrationsområdet? Skal Socialdemokratiet gå til valg på, at ikke blot udlændingepolitikken, men også hele integrationspolitikken vil blive ført med DF og Venstre som det parlamentariske grundlag? Gør Socialdemokratiet det, vil det åbne op for en eventuel imødekommelse af DF's krav om et vidtgående, overordnet paradigmeskifte i både udlændinge- og integrationspolitikken.

Det er i virkeligheden det afgørende politiske spørgsmål om rækkevidden af den socialdemokratiske følgagtighed over for DF. Det bliver lakmusprøven for Socialdemokratiet. Socialdemokratiet har endnu ikke tilsluttet sig selve DF's paradigmeskift, som både de radikale og Enhedslisten har hævdet. Men ved at sammenblende udlændinge- og integrationspolitik lægger DF pres på Socialdemokratiet for at ændre partiets integrationspolitik i retning af DF og for dermed også at holde de radikale og venstrefløjens krav om bedre (socialdemokratisk) integrationspolitik stangen.

Venstrefløjens muligheder

Fagbevægelsen og venstrefløjens bør udnytte de muligheder, der endnu er for at hjælpe og presse Socialdemokratiet til ikke at gå ind på den galej. I stedet for bare at frygte det værste. Fagbevægelsen bør over for regeringen og Folketinget insistere på at få forbedret mulighederne for vellykket integration på arbejdsmarkedet. Det samme bør venstrefløjens. Det kan ske på mange måder. Det er f.eks. oplagt at integrationsgrunduddannelse mv. forbedres ved de kommende trepartsdrøftelser herom. Forhandlingerne mellem DF og regeringen kan politiseres i offentligheden. Der kan stilles krav om, at der investeres ressourcer og politisk kapital i fortsat og udbyggede integrationstiltag over for alle flygtninge uanset opholdsgrundlag. Det kan gøres, så det peger frem mod næste valg. Som krav til en ny integrationspolitik for en ny regering.

Socialdemokratiet - og vælgerne - skal opleve en venstrefløj, der vil holde Socialdemokratiet fast på et integrationsparadigme. Socialdemokratiet må afkræves et klart svar på, om partiet har tænkt sig at løbe fra det i næste valgperiode. Vil Socialdemokratiet følge DF også på dette område, må partiet fortælle det til vælgerne før det kommende valg. Så kan vælgerne gå andre steder hen, hvis de er uenige.

Hvis Socialdemokratiet vil føre både udlændinge- og integrationspolitik efter mandaternes logik, må vælgerne vide, hvem de giver mandat til hvad. DF er rimelig klar i spytet med deres krav om paradigmeskift. Det kniber mere med de andre partier, herunder Socialdemokratiet. Hvor langt vil Socialdemokratiet bøje sig for DFs krav?

Men også venstrefløjens bør gå efter et klart politisk mandat fra vælgerne. Venstrefløjens må op til

valget fremlægge konkrete bud på den integrationspolitik en ny regering bør føre. Får vælgerne et sådant klart integrationspolitisk valg, er det ikke udelukket, at mandaternes logik tilsiger Mette Frederiksen at give Dansk Folkepartis paradigmeskift en kold skulder efter valget. Dét kunne være et lys i mørket.